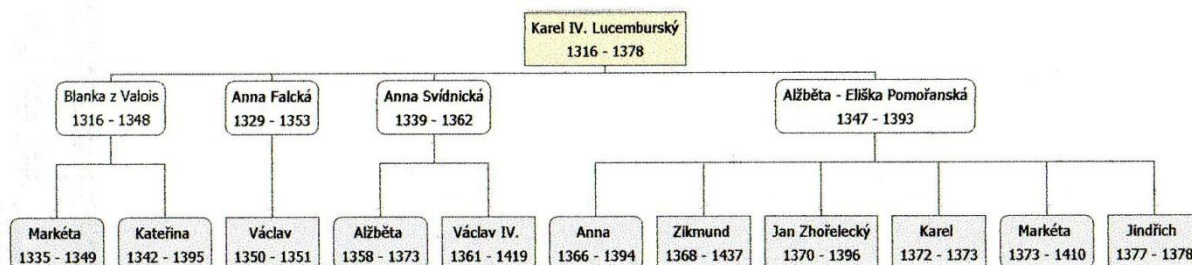
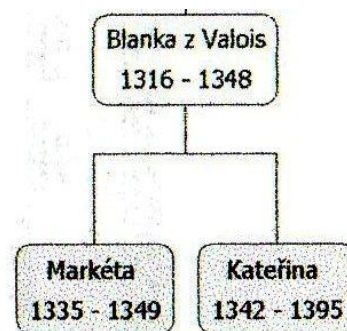

Potomci Karla IV.

Karel IV. měl jedenáct dětí (někdy se uvádí dvanáct, přičemž třetí dítě Anny Svídnické, chlapec, zemřel při porodu, krátce na to zemřela i Anna Svídnická).

První manželkou byla sestra francouzského krále Filipa VI. **Blanka z Valois**. V době sňatku bylo Blance i Karlovi sedm let. Manželství trvalo 25 let a narodily se v něm dvě dcery.

MARKÉTA LUCEMBURSKÁ

1335 – 1349

Karel IV. byl ještě pouhým markrabětem moravským. Markéta se narodila na hradě Křivoklát, jméno dostala po své prababičce Markétě Brabantské.

Ve třech letech byla zasnoubena s uherským následníkem trůnu dvanáctiletým Ludvíkem. Vdávala se jako jedenáctiletá. Dva roky po svatbě zemřela ve Visegrádu při morové epidemii.

KATEŘINA LUCEMBURSKÁ

1342 – 1395

– vévodkyně rakouská, markraběnka braniborská

V době jejího narození už byl Karel IV. potvrzen jako následník českého trůnu. Jméno dostala po sv. Kateřině, kterou Karel IV. velmi ctěl.

Kateřina byla provdána dvakrát. Poprvé se vdávala v jedenácti letech za Rudolfa Habsburského. Jako vévoda rakouský se chtěl vyrovnat Karlu IV. - započal s velkou přestavbou katedrály sv. Štěpána ve Vídni a roku 1365 založil i univerzitu ve Vídni. Ve stejném roce ve 25 letech zemřel. Hned následující rok se Kateřina vdala podruhé za markraběte braniborského Otu V. Bavorského. Kateřina žila převážně na pražském královském dvoře. V roce 1349 Ota Bavorský zemřel a Kateřina v 37 letech opět ovdověla. Zbytek života dožila v Rakousku na hradě Perchtoldsdorf, kde zemřela roku 1395 ve věku 53 let. Neměla žádné potomky.

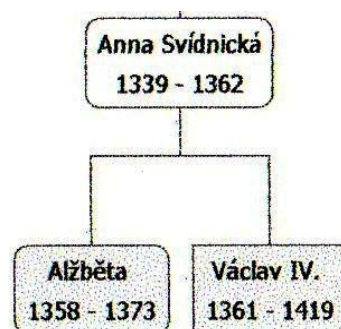
Rok po smrti první ženy se Karel IV. v březnu 1349 oženil s dvacetiletou **Annou Falckou**. Pocházela z velmi vlivného rodu Wittelsbachů. Ze strany Karla IV. šlo o sňatek politický. Po boku Karla IV. se stala královnou českou i římskou. Zemřela nešťastnou náhodou, když si při pádu z koně zlomila vaz. Byla matkou jediného syna - Václava.

VÁCLAV LUCEMBURSKÝ

1350 -1351

Rok po svatbě s Annou Falckou se narodil prvorozený syn, který dostal jméno po patronovi českých zemí – Václav. Neměl ani rok a Karel IV. jej nechal prohlásit následníkem trůnu. Současně jej zasnoubil s jedenáctiletou Annou Svídnickou - dědičkou nezávislého slezského knížectví Svídnice. Václav se však nedožil ani dvou let.

Pouhé tři měsíce po smrti Anny Falcké se Karel IV. znovu oženil. Třetí manželkou se stala čtrnáctiletá **Anna Svídnická**. Také tentokrát se jednalo o sňatek politický, který udivil šlechtu doma i v zahraničí, neboť Karel IV. si vzal dívku, která byla původně zasnoubena jeho zesnulému synovi. Věkový rozdíl mezi manželi byl 23 let. Nakonec toto devítileté manželství patřilo k nejšťastnějším. Anna Svídnická, považovaná za nejkrásnější ženu Evropy, dala Českému království tak dlouho očekávaného dědice – Václava IV. a dceru Alžbětu.

ALŽBĚTA LUCEMBURSKÁ

1358 – 1373

- vévodkyně rakouská, štýrská, korutanská a kraňská

Jako dítě byla zasnoubena s Otou V. Bavorským. Toho si nakonec vzala její nevlastní sestra Kateřina, když v roce 1365 ovdověla. Alžběta se vdávala osmiletá za Albrechta III. Habsburského, který byl teprve šestnáctiletým chlapcem. Zemřela v patnácti letech.

Karel IV. a Anna Svídnická

VÁCLAV IV. LUCEMBURSKÝ

1361 – 1419

- král český a římský

Deset let po smrti prvorozeného syna se Karlu IV. konečně narodil vytoužený dědic. V té době pobývali Karel IV. i Anna Svídnická v Norimberku. Novorozený chlapec dostal při křtu jméno českého patrona, které nosil i jeho dědeček – Václav. Třebaže byl budoucím panovníkem, při křtu se zachoval jako každé jiné dítě a do křtitelnice se počůral. Karlova radost z následníka byla tak velká, že nechal údajně do Cách, středověkého císařského, ale i poutního místa, poslat tolik zlata, kolik novorozený Václav vážil.

Václavovu budoucnost Karel IV. pečlivě plánoval. Už několik měsíců po narození prince uzavřel Karel IV. dohodu s norimberským purkrabím Fridrichem V. o sňatku s jeho dcerou Alžbětou. O čtyři roky později od svatební smlouvy ustoupil a zasnoubil malého Václava s neteří uherského krále - také Alžbětou. Za další čtyři roky, tedy v roce 1369, došlo ke zrušení i tohoto zasnoubení a v roce 1370 se devítiletý Václav IV. v Norimberku oženil s o pět let starší Johanou Bavorskou.

O výchovu následníka trůnu se staral pražský arcibiskup Arnošt z Pardubic. Ten se však dostal do sporu s Karlem IV., když jej měl jako dvouletého chlapce korunovat českým králem – spoluvladařem. Rok po korunovaci Arnošt z Pardubic zemřel a na jeho místo nastoupil Jan Očko z Vlašimi – jako druhý pražský arcibiskup i vychovatel prince. Václav IV. se přátelil se stejně starým synovcem Jana Očka z Vlašimi, pozdějším třetím pražským arcibiskupem a královským kancléřem, Janem z Jenštejna.

Karel IV. zajistil patnáctiletému Václavovi také volbu římským králem. Ke korunovaci došlo v roce 1376 v Cáchách.

Jako dítě, princ a spoluvladař to neměl malý Václav jednoduché. Musel podle vzoru svého otce získat důkladné vzdělání, ale také se účastnit mnoha jednání, která Karel IV. vedl. Snad právě proto v dospělém životě vedl nevázaný život. Často byl viděn v převlečení na trzích, mezi lazebnicemi, hodně pil, rád jezdil na lov, v královské oboře choval jeleny, zubry a kance, v královské zahradě nechal postavit rozsáhlý lvinec. Své přátele a rádce si vybíral především z řad střední a nižší šlechty. V oblibě měl ledňáčka, kterého užíval jako svůj osobní symbol. (Ledňáček je spojován s pramenem čisté vody, lásky, štěstí, radosti a věrnosti. Kruh kolem ledňáčka je symbolem znovuzrození.)

Po smrti Karla IV. se ujal vlády. Prvních pět let byl panovníkem velmi aktivním, který se chtěl vyrovnat otci. Do dvorských úřadů však dosazoval své příznivce z řad nižší šlechty, kteří neměli potřebný rozhled a chyběly jim mezinárodní zkušenosti. Postupně se dostal do sporu nejen s domácí i zahraniční šlechtou, ale také se svým arcibiskupem a přítelem Janem z Jenštejna. Celý spor vyvrcholil roku 1393 umučením a svržením těla generálního vikáře Jana z Pomuku do Vltavy. Arcibiskup Jan z Jenštejna se svou žalobou na Václava IV.

v Římě neuspěl. Václav IV. jej následně zbavil arcibiskupského úřadu, do kterého si dosadil svého synovce Olbrama ze Škvorce.

První, kteří začali pěstovat úctu k Janu Nepomuckému, byli Křížovníci s červeným srdcem, kteří jej vytáhli z Vltavy. V jejich klášteře byl také Jan Nepomucký pohřben. Asi o tři roky později bylo jeho tělo přeneseno do katedrály sv. Víta. V následujících letech se mluvilo o další příčině jeho mučednické smrti, že totiž nechtěl porušit zpovědní tajemství (byl zpovědníkem královny Žofie). V roce 1729 jej papež prohlásil za svatého. Jan Nepomucký je dnes po sv. Václavu druhým nejznámějším českým světcem. Jeho hlavními atributy je svatozář s pěti hvězdami, kříž, palmová ratolest (symbol vítězství) a jazyk (ten podle legendy zůstal v jeho lebce neporušený). Sochy Jana Nepomuckého se staly velmi oblíbenými zvláště v baroku, kdy nechyběly ani v té nejmenší vesničce, obvykle stály, a dodnes stojí, na mostech.

Označení místa na Karlově mostě odkud byl Jan Nepomucký svržen

Socha sv. Jana Nepomuckého

Daleko větší problémy měl Václav IV. s říšskou šlechtou. V roce 1383 se vzdal císařské korunovační jízdy do Říma. V roce 1394 jej česká šlechta vedená bratrancem a markrabětem moravským Joštem zajala a uvěznila v Rakousku. Odtud ho až v roce 1396 vysvobodil bratr Jan Zhořelecký. V roce 1400 Václava IV. říšská šlechta zbavila úřadu římského krále. Toto však Václav IV. neuznal. V roce 1402 – 1403 jej ve Vídni nechal uvěznit mladší bratr Zikmund, po útěku v roce 1403 byl však donucen postupně uznávat mnohé požadavky vyšší šlechty. Roku 1410 pal byl římským králem zvolen jeho bratr Zikmund.

Po smrti otce musel Václav IV. řešit hospodářský propad českých zemí způsobený hlavně morovou epidemií, která obcházela celou Evropou v několika vlnách a v českých zemích propukla právě v době vlády Václava IV.

„Bylo to ukrutné a strašné. Téměř každému se zdálo, že musí oněmět při pohledu na tu bolest. A lidskému jazyku je nemožné vyličit tu strašnou věc. Vskutku každý, kdo nespátí tu hrůzu, smí být zván blažený. A oběti umíraly téměř ihned. Otékaly pod pažemi a ve slabinách a padaly k zemi mrtvy během řeči. Otec opouštěl dítě, žena muže, jeden bratr druhého; neboť tato nemoc, zdálo se, zachvacovala dechem a pohledem. A tak umírali. A nedal se nalézt nikdo, kdo by zakopal mrtvého za peníze nebo kvůli přátelství. Členové domácnosti nosili své mrtvé do příkopu jak jen mohli, bez kněze, bez bohoslužby. Ani zvony za mrtvé nezněly. Na mnoha místech se vykopávaly velké jámy a plnily množstvím mrtvých. A někteří byli jen tak málo pokryti hlínou, že je psi vytahovali ven a po městě požírali těla. A tak mnoho lidí umíralo, že všichni věřili, že je to konec světa. A žádný lék či jiná ochrana nebyly k ničemu. A ti, kteří přežili, byli jakoby zmatení a bez citů.“

(Agnolo di Tura, Sienská kronika)

V roce 1386 zemřela Johana Bavorská, podle kronikářů smrt způsobilo pokousání loveckým psem. Václav IV. nikterak nespíchal s novým sňatkem a užíval si svobodného života. Teprve v roce 1388 jej okouzila dvanáctiletá neteř zesnulé Johany – Žofie Bavorská. Láskyplné manželství na přelomu 14./15. století ochladlo a ambiciózní Žofie se začala angažovat v říšské politice. Současně se sžila s českým prostředím a mezi poddanými byla oblíbená, dokonce se stala ochránkyní Jana Husa. K Husovým příznivcům patřil také samotný král Václav IV. V roce 1409 vydal Dekret kutnohorský (upravoval poměr hlasů na univerzitě). Po Husově smrti se stáhl do ústraní. Zpráva o pražské defenestraci u něj vyvolala záchvat mozkové mrtvice.

Václav IV. zemřel 16. srpna 1419 bez přímého potomka. Jeho nástupcem se stal mladší bratr Zikmund. Pohřben byl ve Zbraslavském klášteře. Na počátku husitských válek byl klášter vypleněn a jeho tělo z hrobu vyjmuto. V roce 1424 bylo znovu pohřbeno – tentokrát vedle otce ve svatovítské katedrále.

Necelý rok po smrti Anny Svídnické se Karel IV. oženil s vnučkou polského krále Kazimíra III. **Alžbětou Pomořanskou** – řečenou Eliškou. Čtvrtá česká královna se od předchozích lišila statnou postavou, rozhodností, dokonce prý měla i sílu muže. Přes velký věkový rozdíl bylo i toto manželství šťastné. Za patnáct let společného života se jim narodily 2 dcery a 4 synové.

ANNA LUCEMBURSKÁ tzv. Anna Česká

1366 – 1394

- královna anglická

V pěti letech ji Karel IV. zasnoubil s Albrechtem z Wittelsbachu, od svého úmyslu později ustoupil a dal přednost spojení s anglickým králem. V roce 1382 se tak Anna stala anglickou královnou, když se provdala za Richarda II. Plantageneta. Přestože nedala Anglii následníka trůnu, byla vnímána nejen jako krásná, ale i laskavá královna. Richard II. zemřel šest let po ní. Mají společný hrob, na náhrobku jsou vyobrazeni, jak se drží za ruce.

ZIKMUND LUCEMBURSKÝ

1368 – 1437

- král uherský a český, císař římský

Protože byl rusovlasý od dětství mu říkali „liška ryšavá“. Jméno dostal podle jednoho z patronů českých zemí sv. Zikmundovi.

Jeho manželkou se stala Marie Uherská. Zásnuby Karel IV. dojednal, když bylo Zikmundovi 6 let a Marii 3 roky. Svatba proběhla o devět let později v roce 1385. Jako budoucí uherský král žil na uherském dvoře. Protože Marie byla i dědičkou polského trůnu, v roce 1381 jej Václav IV. poslal do Krakova, aby se naučil polsky. Polským králem se však nikdy nestal, protože Poláci si zvolili za královnu sestru Marie Hedviku, která byla provdána za Vladislava II. Jagellonského. Zato uherským králem byl celých padesát let.

Přestože se se Zikmundem nepočítalo jako s následníkem trůnu, dostalo se mu velmi dobrého vzdělání. Ovládal několik jazyků - češtinu, němčinu, maďarštinu, polštinu, francouzštinu, italštinu, chorvatštinu a samozřejmě latinu. Jako desetiletý se stal dědicem části Braniborska, o které se měl rozdělit s mladším bratrem Janem Zhořeleckým.

Se svým starším bratrem Václavem IV. nijak zvlášť dobře nevycházeli. Zikmund jej nechal v roce 1402 dokonce uvěznit ve Vídni a začal obsazovat české zemské úřady svými věrnými. Po Václavově útěku z vídeňské internace se v r. 1404 opět usmířili a Václav IV. jej dokonce podporoval v roce 1411 při volbě římského krále. Cenou za římskou volbu však byla ztráta Braniborska ve prospěch rodu Hohenzollerů.

Zikmundovi se také podařilo vyřešit papežské schizma - trojpapežství. Na církevním koncilu v Kostnici, zasedal v letech 1414 – 1418, přiměl kardinály, aby všechny tři papeže prohlásili za sesazené (Řehoř XII., Benedikt XIII., Jan XXIII.) a zvolili jednoho, tím se stal Martin V. Kostnický koncil mimo jiné řešil také otázku kacířství – učení Johana Viklefa a Jana Husa. Jan Hus by koncilem odsouzen a upálen 6. července 1415, dne 30. dubna 1416 byl odsouzen a upálen také Jeroným Pražský. Právě Zikmundovi je v Čechách přičítán podíl na smrti obou kazatelů.

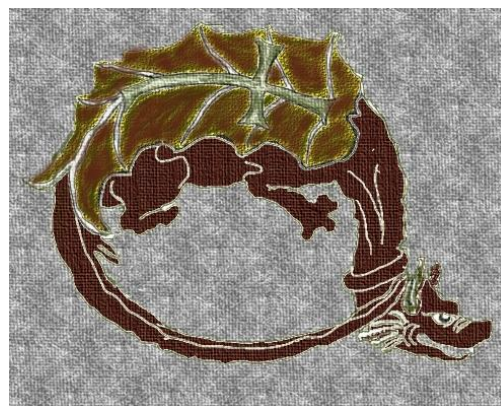

Zikmund Lucemburský

Po smrti Václava IV. se Zikmund jako nejstarší žijící syn Karla IV. stal českým králem. V té době již byly Čechy rozděleny na příznivce a odpůrce husitů a sněm v Čáslavi jej jako panovníka odmítl a korunovaci z červenci 1420 prohlásil za neplatnou. Zikmund stál v čele první křížové výpravy proti husitům, po neúspěších v boji se v roce 1422 z Čech stáhl a čekal až do roku 1436, kdy byl v Jihlavě 14. srpna slavnostně jako český král přijat.

Zikmund Lucemburský zemřel 9. prosince 1437 ve Znojmě na cestě z Uher do Prahy. Bylo mu šedesát devět let. Několik dní před smrtí mu kvůli gangréně museli amputovat prsty na nohou. Pohřben je ve Varadině na území dnešního Rumunska. Jeho druhá manželka Barbora Celjská jej přežila o celých 14 let – zemřela v Mělníku při morové epidemii. Zikmund předal své nástupnictví zeti Albrechtu Habsburskému – manželovi jediné Zikmundovy dcery Alžběty.

Přestože je Zikmund v českém prostředí vnímán spíše negativně, byl velmi úspěšným panovníkem, který mimo vyřešení papežského schizmatu, úspěšně řešil spor mezi Polským královstvím a Řádem německých rytířů v Pobaltí a angažoval se v boji proti rozpínavosti Turků v Evropě. Obnovil tradici „Dračího řádu“ – rytířů bojujících proti nevěřícím – Turkům .

Znak Dračího řádu v době Zikmunda Lucemburského

JAN ZHOŘELECKÝ

1370 – 1396

- vévoda zhořelecký, markrabě braniborský

V roce 1388 se oženil s Kateřinou, dcerou švédského krále Albrechta Meklenburského. Když byl Václav IV. v roce 1394 zajat panskou jednotou vedenou moravským markrabětem Joštem, neváhal Jan Zhořelecký postavit vojsko a dokonce se i zadlužit, aby pomohl bratrovi. Poté se však jejich cesty rozešly. Jan Zhořelecký zemřel v cisterciáckém klášteře Neuzelle. Okolnosti smrti pětadvacetiletého zdravého muže nejsou zřejmé – zemřel ve spánku. Dluhy za své vysvobození vdově Kateřině ani dceři Elišce Václav IV. nikdy nezaplátil.

KAREL LUCEMBURSKÝ

1372 – 1373

- zemřel jako miminko

MARKÉTA „MLADŠÍ“ LUCEMBURSKÁ

1373 – 1410

Stejně jako prvorozená Markéta (1335 – 1349) i ona dostala jméno po babičce Markétě Brabantské. Už jako děťátko byla zasnoubena s novorozencem Janem III. z Hohenzollernu. Zemřela ve 24 letech.

JINDŘICH LUCEMBURSKÝ

1377 – 1378

- zemřel jako miminko

Za vlády prvních lucemburských panovníků, Jana Lucemburského a Karla IV., prošlo České království obdobím rozmachu. Získalo nový územní rozsah, který si v podstatě udrželo po několik následujících století. České království bylo bohaté nejen díky kutnohorskému stříbru, ale také obchodu s celou Evropou a silnou imigrací z německojazyčných zemí. V souladu s tím byla budována síť cest, stavěly se nové hrady, kostely a kláštery, byly zakládány vesnice a nová města.

Český král ovlivňoval volbu římského krále a nakonec se stal jedním z jeho sedmi volitelů, říšských kurfiřtů. Římští králové tak nezdávka viděli v českém králi silného soupeře. Po vymření Přemyslovců České království potřebovalo silnou královskou vládu a klidné soužití se Svatou říší římskou. To se nástupem Lucemburků podařilo uskutečnit. Jan Lucemburský navzdory neshodám s českou šlechtou zajistil silné postavení Českého království v rámci Svaté říše římské, jeho snahy pak došly naplnění právě za vlády Karla IV.

země | Koruny české:

Lucemburkové

Přemyslovci

Čechy

Morava

Slezsko

Dolní Lužice

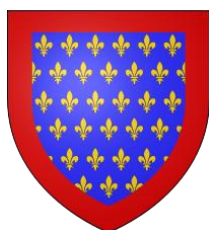
Horní Lužice

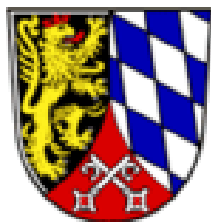
Braniborsko

Chebsko

Rod Valois

Horní Falc

Svidnice

Pomořansko

Zdroje:

Kavka, František. Poslední Lucemburk na českém trůně. Praha, 1998.

Spěváček, Jiří: Václav IV. 1361 – 1419. Praha, 1986.

www.wikipedia.cz

Zap, Karel, Vladislav: Česko-Moravská Kronika, Kniha druhá. Praha 1906